

पशुसंवर्धन विभाग,

जिल्हा परिषद, यवतमाळ

यवतमाळ जिल्हा परिषदे अंतर्गत पशुसंवर्धन विभागाची रचना

मुख्य कार्यकारी अधिकारी

अति. मुख्य कार्यकारी अधिकारी

जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी

जिल्हा पशुसंवर्धन
अधिकारी कार्यालय
(1)

पंचायत समिती
कार्यालय
(16)

कुक्कुट प्रकल्प,
वाघापूर(यवतमाळ)
(1)

फिरते पशुवैद्यकीय
दवाखाने
(12)

पशुचिकीत्सालय
श्रेणी-1
(46)

पशुचिकीत्सालय
श्रेणी-2
(135)

मंजूर पदे
प.वि.अ. :- 1
स.प्र.अ. :- 1
क.प्र.अ. :- 1
स.प.वि.अ. :- 1
प.प. :- 1
व.स. :- 2
क.स. :- 2
परिचर :- 4
अंश.स.का. :- 1

मंजूर
प.वि.अ. पदे:-
14

मंजूर पदे
प.वि.अ. :- 1
स.प.वि.अ. :- 1
परिचर :- 1

मंजूर पदे
प.वि.अ. :- 12
स.प.वि.अ. :- 12
परिचर :- 12

मंजूर पदे
प.वि.अ. :- 46
स.प.वि.अ. :- 2
प.प. :- 8
पट्टीबंधक :- 44
परिचर :- 90
अं.स.का. :- 33

मंजूर पदे
स.प.वि.अ. :- 20
प.प. :- 123
परिचर :- 135

संक्षिप्त रूपे

प.वि.अ. - (पशुधन विकास अधिकारी) स.प.वि.अ. - (सहा.पशुधन विकास अधिकारी)
स.प्र.अ. - (सहाय्यक प्रशासन अधिकारी) क.प्र.अ. - (कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी)
प.प. - (पशुधन पर्यवेक्षक) व.स. - (वरिष्ठ सहाय्यक)
क.स. - (कनिष्ठ सहाय्यक) अंश.स.का. - (अंशकालीन सफाई कामगार)

पशुसंवर्धन विभाग, जिल्हा परिषद, यवतमाळ

कार्यालय प्रमुख	:- डॉ.राजीव वा.खेरडे, जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जि.प.यवतमाळ
कार्यालयाचा पत्ता	:- जुनी जिल्हा परिषद बिल्डींग, सिव्हील लाईन, भावे मंगल कार्यालयासमोर, यवतमाळ, 445001
कार्यालयीन दुरध्वनी क्र.	:- 07232 242203
कार्यालयीन ई मेल आयडी	:- daho.yavatmal@maharashtra.gov.in / dahoyeotmal@gmail.com

संक्षिप्त माहिती

प्रस्तावना :- यवतमाळ जिल्हा उत्तर अक्षांश 19.26 ते 20.42 अंश व पूर्व रेखांश 77.18 अंशावर असून जिल्हयाचे क्षेत्रफळ 13,584 चौ.की.मी आहे. जिल्हयांचे एकूण क्षेत्रफळाचे तुलनेत जिल्हयामध्ये एकूण 16 तालुके/16 पंचायत समिती आहेत. जिल्हयामध्ये 2,108 गावे असून त्यापैकी वस्ती असलेली 1,836 गावे व वस्ती नसलेली 272 गावे आहेत. जिल्हयांची एकूण लोकसंख्या 20.70 लक्ष असून त्यापैकी ग्रामीण लोकसंख्या 17.20 लक्ष व नागरी लोकसंख्या 3.57 लक्ष आहे. जिल्हयामध्ये अनुसूचित जातीची लोकसंख्या 2.27 लक्ष व अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या 4.46 लक्ष आहे.

यवतमाळ जिल्हयांतील पशुधन संख्या :-	1. एकुण गायवर्ग	:- 6,79,636
(2012 चे पशुगणने प्रमाणे)	2. एकुण म्हैसवर्ग	:- 98,648
	3. एकुण गायवर्ग व म्हैसवर्ग	:- 7,78,284
	4. एकुण मेंढया	:- 34,617
	5. एकुण शेळया	:- 2,97,249

कार्यरत स्थानिक स्तरीय पशुवैद्यकीय संस्था

अ.क्र.	पशुवैद्यकीय संस्था	संख्या
1.	पशुचिकीत्सालय श्रेणी-1	:- 46
2.	पशुचिकीत्सालय श्रेणी-2	:- 135
3.	फिरता पशुवैद्यकीय ँवाखाना	:- 12
4.	कुक्कुट प्रकल्प	:- 01
एकुण		:- 194

स्थानिक स्तरीय मंजूर/रिक्त पदांची माहीती

(माहे मार्च 2017 तिमाही अखेर)

अ.क्र.	पदाचे नांव	मंजूर	भरलेली	रिक्त
1	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	01	01	00
2	पशुधन विकास अधिकारी	74	66	08
3	सहा.पशुधन विकास अधिकारी	36	32	04
4	पशुधन पर्यवेक्षक	144	115	29
5	पट्टीबंधक	44	16	28
6	परिचर	241	223	18
एकुण		540	453	87

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

पशुसंवर्धन विभागामार्फत येणाऱ्या वैयक्तिक लाभाच्या विविध योजनांची माहिती

(1) दुधाळ जनावरांचे गट वाटप			
शिर्षक	विशेष घटक योजना	आदिवासी उपयोजना	ओ.टी.एस.पी.
योजनेचे नांव	दुधाळ जनावरांचे गट वाटप		
उद्देश	मागासवर्गीय लाभार्थ्यांना पुग्ध व्यवसायामधून स्वयंरोजगार मिळण्यास चालना मिळावी तसेच आहारामध्ये प्रथिनयुक्त घटकांची वाढ व्हावी.		
अनुदानाची मर्यादा	प्रकल्प किंमतीचे 75 % (कमाल मर्यादा रु.63,796/- व 25 % वित्तीय संस्थांचे कर्ज/ लाभार्थी हिस्सा रु.21,665/-)		
पात्रता	1.लाभार्थी हा अनुसूचित जाती प्रवर्गातील असावा. 2.पारिद्रय रेषेखालील असल्यास प्राधान्य	1.लाभार्थी हा अनुसूचित क्षेत्रातील अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील असावा. 2.पारिद्रय रेषेखालील असल्यास प्राधान्य	1.लाभार्थी हा अनुसूचित क्षेत्राबाहेरिल अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील असावा. 2.पारिद्रय रेषेखालील असल्यास प्राधान्य
योजनेचे स्वरूप	प्रत्येक लाभार्थीस 2 पुधाळ जनावरांचा एक गट वाटप करण्यांत येईल. त्यामध्ये जनावरांचे तीन वर्षांचे विम्याचा समावेश आहे.		

(2) शेळ्यांचे गट वाटप

शिर्षक	विशेष घटक योजना	आदिवासी उपयोजना	ओ.टी.एस.पी.
योजनेचे नांव	शेळ्यांचे गट वाटप		
उद्देश	मागासवर्गीय लाभार्थ्यांना शेळी पालन व्यवसायामधून स्वयंरोजगार मिळण्यास चालना मिळावी तसेच आहारामध्ये प्रथीनयुक्त घटकांची वाढ व्हावी.		
अनुदानाची मर्यादा	75 % अनुदानावर (कमाल मर्यादा रु.35,886/- (शेळ्यांचे स्थानिक जाती करिता) व रु.53,429/- (उस्मानाबापी/संगमनेरी जातीकरिता) व 25 % वित्तीय संस्थांचे कर्ज/लाभार्थी हिस्सा रु. 21,665/- (शेळ्यांचे स्थानिक जाती करिता) व रु.17,810/- (उस्मानाबापी /संगमनेरी जातीकरिता)		
पात्रता	1.लाभार्थी हा अनुसूचित जाती प्रवर्गातील असावा. 2.पारिद्रय रेषेखालील असल्यास प्राधान्य	1.लाभार्थी हा अनुसूचित क्षेत्रातील अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील असावा. 2.पारिद्रय रेषेखालील असल्यास प्राधान्य	1.लाभार्थी हा अनुसूचित क्षेत्राबाहेरिल अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील असावा. 2.पारिद्रय रेषेखालील असल्यास प्राधान्य
योजनेचे स्वरूप	प्रत्येक लाभार्थीस 1 बोकड व 10 शेळ्यांचा एक गट वाटप करण्यांत येईल. त्यामध्ये शेळ्यांचे 3 वर्षांचे विम्याचा समावेश आहे.		

(3) दुभत्या जनावरांना खाद्य पुरवठा

शिर्षक	विशेष घटक योजना	आदिवासी उपयोजना	ओ.टी.एस.पी.
योजनेचे नांव	दुभत्या जनावरांना खाद्य पुरवठा		
उद्देश	मागासवर्गीय लाभार्थींकडील जनावरांना सकस आहार उपलब्ध करून पुग्धोत्पांनामध्ये तसेच लाभार्थींचे आर्थिक उत्पन्नामध्ये भरिव वाढ व्हावी.		
अनुणानाची मर्याणा	• (100 %) DBT पध्तीवारे लाभार्थ्यांचे बँक खात्यामध्ये अनुणानाची रक्कम थेट बँक खात्यात हस्तांतरीत		
पात्रता	1.लाभार्थी हा अनु. जाती प्रवर्गातील असावा.	1.लाभार्थी हा अनु. क्षेत्रातील अनु. जमाती प्रवर्गातील असावा.	1.लाभार्थी हा अनुसूचित क्षेत्राबाहेरिल अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील असावा.
योजनेचे स्वरुप	शासकीय योजने मधून वाटप झालेल्या व त्यांचेकडील इतर जनावरांना (गाईस 150 किलो व म्हशीस 225 किलो) 100 % पशुखाण्याची रक्कम DBT पध्तीवारे लाभार्थ्यांचे बँक खात्यामध्ये अनुणानाची रक्कम थेट बँक खात्यात हस्तांतरीत		

(4) शेतकऱ्यांचे क्षेत्रावर वैरण उत्पादनासाठी उत्तेजन.

शिर्षक	सामान्य योजना	आदिवासी उपयोजना	ओ.टी.एस.पी.
योजनेचे नांव	शेतकऱ्यांचे क्षेत्रावर वैरण उत्पादनासाठी उत्तेजन		
उद्देश	पशुपालकांना त्यांचेकडील पशुधनाकरिता सकस व हिरवा चारा उत्पादित करण्यांस प्रोत्साहित करणे. परिणामी ँग्ध उत्पादन वाढवून आर्थिक उत्पन्नामध्ये भरिव वाढ करणे.		
अनुपानाची मर्यादा	100 % (रु. 600/- चे मर्यादेत DBT पध्तीवारे लाभार्थ्यांचे बँक खात्यामध्ये अनुपानाची रक्कम थेट बँक खात्यात हस्तांतरीत)		
पात्रता	1.जात प्रवर्गाचे बंधन नाही. 2.लाभार्थीकडे ँधाळ जनावरे व शेतजमीन असावी.	1.लाभार्थी हा अनु. क्षेत्रातील अनु. जमाती प्रवर्गातील असावा. 2.लाभार्थीकडे ँधाळ जनावरे व शेतजमीन असावी.	1.लाभार्थी हा अनु.क्षेत्राबाहेरिल अनु.जमाती प्रवर्गातील असावा 2.लाभार्थीकडे ँधाळ जनावरे व शेतजमीन असावी.
योजनेचे स्वरूप	प्रत्येक लाभार्थीस रु. 600/- चे मर्यादेत 100 % अनुपानावर सुधारित वेरण बियाणे/सुधारित गवताची थोंबे खरेपी केल्यानंतर DBT पध्तीवारे लाभार्थ्यांचे बँक खात्यामध्ये अनुपानाची रक्कम थेट बँक खात्यात हस्तांतरीत		

(5) एकात्मिक कुक्कुट विकास कार्यक्रमा अंतर्गत तलंगाचे वाटप.

शिर्षक	सर्वसाधारण योजना
योजनेचे नांव	एकात्मिक कुक्कुट विकास कार्यक्रमा अंतर्गत तलंगाचे वाटप.
उद्देश	ग्रामिण जनतेस आहारामध्ये प्रथिनजन्य पदार्थांची उपलब्धता करण्याचे दृष्टीने परस कुक्कुट पालनास चालना देऊन आर्थिक उत्पन्नामध्ये वाढ करणे.
अनुदानाची मर्यादा	50 %
पात्रता	1.जात प्रवर्गाचे बंधन नाही. महिला/मागासवर्गीयांना प्राधान्य
योजनेचे स्वरूप	समाजातील सर्व स्तरातील लाभार्थ्यांना 8 ते 10 आठवडे वयोगटाच्या 25 मापी व 3 नर असा एक गट 50 % अनुदानावर वाटप. अनुदान मर्यादा रु. 3000/- व 50 % लाभार्थी हिस्सा रु. 3000/- हा पक्षांची वाहतूक, खाद्य,औषधी, निवारा, खाद्य व पाण्याची भांडी इ. चे स्वरूपात लाभार्थीने करावयाचा आहे.

(6) एकात्मिक कुक्कुट विकास कार्यक्रमा अंतर्गत एक दिवसीय सुधारित कुक्कुट पक्षांच्या पिलांचे गट वाटप

शिर्षक	सर्वसाधारण योजना
योजनेचे नांव	एक दिवसीय सुधारित कुक्कुट पक्षांच्या पिलांचे गट वाटप
उद्देश	ग्रामिण जनतेस आहारामध्ये प्रतिजन्य पार्थांची उपलब्धता करण्याचे दृष्टीने परस कुक्कुट पालनास चालना देऊन आर्थिक उत्पन्नामध्ये वाढ करणे.
अनुदानाची मर्यादा	50 %
पात्रता	1.जात प्रवर्गाचे बंधन नाही. महिला/मागासवर्गीयांना प्राधान्य
योजनेचे स्वरूप	समाजातील सर्व स्तरातील लाभार्थ्यांना 100 एक दिवसीय कुक्कुट पिलांचा एक गट या स्वरूपात 50 % अनुदानावर (अनुदान मर्यादा रु.8000/- मधून 100 पक्षी व रु. 6000/- चे खाद्य)वाटप करण्यांत येईल. 50 % लाभार्थी हिस्स्यामधून पक्षी वाहतुक खर्च, औषधी, निवारा व खाद्य, पाण्याची भांडी इ. चे स्वरूपात रु. 8000/- चा खर्च करावयाचा आहे.

योजने संदर्भात आवश्यक माहीती.

अर्ज करण्याचे ठिकाण	पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार), पंचायत समिती कार्यालय यांचे मार्फत जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जि.प.यवतमाळ यांचे कडे
आवश्यक कागदपत्रे	1. विहित नमुण्यांत अर्ज फोटोसह 2. मागासवर्गीय असल्यास जातीचे दाखल्याची सत्यप्रत 3. पारिद्रय रेषेखालील असल्यास दाखल्याची सत्यप्रत 4. राशन कार्ड ची सत्यप्रत 5. अपत्याचा दाखला 6. ग्रामपंचायत ठराव इ.
योजनेचा कालावधी	संबंधित आर्थिक वर्ष
अर्जाची मुदत	माहे जुन/जुलै मध्ये
निवडीचा प्राधान्यक्रम	1. पारिद्रय रेषेखालील, 2. अत्यल्प भुधारक, 3. अल्पभुधारक, 4. सुशिक्षित बेरोजगार, 5. महिला बचत गटाच्या सदस्या , (एकूण लाभार्थीपैकी 30 % महिला व 3 % अपंगांचा समावेश राहिल).
टिप :- वर नमूद सर्व योजनेची लाभार्थी निवड ही निधी उपलब्धतेचे अधिन राहिल. योजने संबंधी अधिक माहीतीसाठी ग्राम स्तरावर नजीकचे पशुवैद्यकीय दवाखाण्याचे प्रभारी अधिकारी/कर्मचारी, पं.स.स्तरावर पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) व जिल्हा स्तरावर जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जि.प.यवतमाळ यांचेशी संपर्क साधावा.	

जिल्हा परिषद सेस योजना.

(1) शेळी प्रजननासाठी उत्तम प्रतिचा बोकड वाटप.

शिर्षक	जि.प.सेस योजना
योजनेचे नांव	शेळी प्रजननासाठी उत्तम प्रतिचा बोकड वाटप.
उद्देश	ग्रामिण जनतेस आहारामध्ये प्रथिनजन्य पदार्थांची उपलब्धता करण्याचे दृष्टीने परस कुक्कुट पालनास चालना देऊन आर्थिक उत्पन्नामध्ये वाढ करणे.
अनुदानाची मर्यादा	75 %
पात्रता	1.जात प्रवर्गाचे बंधन नाही. मागासवर्गीय, महिला व अपंगाना निकषानुसार प्राधान्य
योजनेचे स्वरूप	ज्यांच्याकडे किमान 10 शेळ्या आहेत अशा समाजातील सर्व स्तरातील लाभार्थ्यांना रु. 7000 किंमतीचा 1 (एक) उस्मानाबादी प्रजननक्षम बोकड 75 % अनुदानावर पुरविणे. 100 % अनुदानावर 1 वर्षाचा विम्याचे छत्र पुरविणे. लाभार्थीस लाभार्थी हिस्सा म्हणून रु. 1750/- जमा करावे लागतील. त्याच प्रमाणे बोकडाचे वाहतुकाचा खर्च करावा लागेल.

पशुसंवर्धन विभाग, जिल्हा परिषद, यवतमाळ
(तांत्रिक सेवा व इतर विकास योजना)

पशुसंवर्धन विभाग, जिल्हा परिषद, यवतमाळ अंतर्गत जिल्ह्यामध्ये कार्यरत 194 स्थानिक स्तरीय संस्थांमार्फत खालील प्रमाणे विविध तांत्रिक सेवा पुरविल्या जातात व इतर विकास योजना राबविण्यांत येतात.

तांत्रिक सेवा

1) औषधोपचार	2) बेरड वळूंचे खच्चीकरण	3) विविध रोग प्रतिबंधक लसीकरण
4) शस्त्राक्रिया	5) कृत्रिम रेतन सुविधा	6) गर्भधारणा तपासणी
7) वंधत्व तपासणी	8) रोग निदानासाठी नमुने तपासणी	

विविध विकास योजना

- 1) **कामधेनू दत्तक ग्राम योजना** :- जिल्हा वार्षिक योजने अंतर्गत सर्वसाधारण योजनेखाली दत्तक ग्राम योजना ही एक महत्वाकांक्षी योजना खात्याने सन 2010-11 पासून सुरु केलेली असून राज्यातील गायी व म्हशीचे पुग्ध उत्पादनामध्ये लक्षणीय वाढ व्हावी हा या योजनेमागील मुख्य उद्देश आहे. सधर योजने अंतर्गत स्थानिक स्तरीय पशुवैद्यकीय संस्थेचे कार्यक्षेत्रातील प्रत्येकी एक गाव दत्तक घ्यावयाचे आहे. सधर दत्तक गावामध्ये योजनाबद्धरित्या पशुसंवर्धन विषयक कार्यमोहीमा, उपा. लसीकरण शिबीरे, वंधत्व निवारण शिबीरे, जंत निर्मुलन शिबीरे व पशुधनाची आरोग्य विषयक इतर कामे हाती घेण्यांत येणार आहे. हया शिवाय वैरण बियाणे वाटप होणार आहे. सधर योजना ही खात्याचे मार्गदर्शक सुचनेनुसार प्रत्येक गावाकरिता प्राप्त निधी रु. 1,52,500/- मधून राबविण्यांत येते.
-
-

पशुसंवर्धन विषयक इतर विभागामार्फत राबविण्यांत येणाऱ्या योजना

1) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामिण रोजगार हमी योजना :- ग्रामिण कुटूंबातील पौढ व्यक्तींनी अकुशल कामाची मागणी केल्यास त्यांना काम उपलब्ध करून देणे. त्याच बरोबर कायम स्वरूपी मालमत्ता निर्माण करून सामाजिक पायाभूत सोयी सुविधा उपलब्ध करून देणे या हेतुने सार योजनाखाली पशुसंवर्धन विषयक खालील कामांचा समावेश करण्यांत आलेला आहे.

1. कुक्कुट पालनासाठी शेड :- परस कुक्कुट पालना करिता कुक्कुट पक्षांना निवारा उपलब्ध करून देण्याचे दृष्टीने 100 पक्षांकरिता 3.75 मिटर X 2 मिटर आकाराचे शेड मुल्य रु. 40,000/- त्यामध्ये मजुरी व बांधकाम साहित्य मुल्य हे अनुक्रमे 20 : 80 प्रमाणात असेल. स्वतःची जमीन असलेले भुमीहीन कुटूंबांना प्राधान्य देण्यांत येते.

2. शेळी पालन शेड (निवारा) :- शेळी पालन हे ग्रामिण भागातील अल्प उत्पन्न गटाचे उपजिविकेचे महत्वाचे साधन आहे. सार कटूंबे निधी अभावी शेळ्यांना योग्य निवारा उपलब्ध करून देऊ शकत नाही त्यामुळे या योजने मधून 10 शेळ्यांकरिता 3.75 मिटर X 2 मिटर आकाराचे शेड मुल्य रु. 35,000/- त्यामध्ये मजुरी व बांधकाम साहित्य मुल्य हे अनुक्रमे 25 : 75 प्रमाणात असेल. स्वतःची जमीन असलेले भुमीहीन कुटूंबांना प्राधान्य देण्यांत येते.

3.गाय-म्हैस यांच्या करिता गोठ्यांत पक्के तळ,गव्हाण आणि मुत्र संचय टाके :- ग्रामिण भागातील गोठे/जागा ह्या ओबडधोबड, खाचखळगे असलेल्या असतात. पावसाळयामध्ये त्यास ऩलऩलीचे स्वरुप स्वरुप प्राप्त होते. त्याच प्रमाणे गव्हानी नसल्यामुळे बऱ्याच प्रमाणात चारा वाया जातो त्यामुळे 6 गुरांकरिता 7.7 मिटर x 3.5 मीटर चा पक्का तळ, तसेच 7.7 मी x 0.2 मी. X 0.65 मी. गव्हाण व 250 ली. क्षमतेचे मुत्र संचय टाके बांधण्यांत येते. प्रकल्प किंमत रु. 35,000/- त्यामध्ये मजुरी व बांधकाम साहीत्य मुल्य हे अनुक्रमे 30 : 70 प्रमाणात असेल. स्वतःची जमीन असलेले कुटूंबास लाभ ऩेण्यांत येते.

4.पशुधन/गुरांसाठी पुरक पशुखाद्य - अड्डोला :- अड्डोला या पुरक खाद्यामध्ये भरपूर प्रमाणात प्रथिने व इतर आवश्यक घटक असल्यामुळे खुराकासोबत अथवा खुराकाशिवाय गुरांना ऩेता येतो. अड्डोला कृत्रिम रित्या वाढविण्याकरिता 2 x 2 x 0.2 मीटर चर व इतर साहीत्या करिता प्रकल्प किंमत रु. 2,000/- मजुरी व सामुग्री मुल्य हे अनुक्रमे 15 : 85 प्रमाणात असेल.

(टिप :- महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामिण रोजगार हमी योजने अंतर्गत पशुसंवर्धन विषयक वरील 4 बाबींकरिता लाभ घेण्याकरिता प्रस्ताव ग्राम सभेचे कृति आराखडयामध्ये समाविष्ट करून संबंधित सचिव,ग्रा.प. यांनी पं.स.कडे सादर करावा.)

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

पशुसंवर्धन विभागामार्फत सन 2015-16 मध्ये राबवावयाचे उपक्रम.

- 1) **पशुसंगोपन अभियान :-** जिल्हयांत सकस वैरणीचा अभाव, बालत्या पिक पध्तीमुळे उभवणारी चारा टंचाई, पारंपारिक पध्तीने पशुपालन, चुकीची प्रजनन पध्ती या सर्व बाबी उत्पादन क्षमता कमी होण्यास कारणीभूत आहेत. आज जग वेगाने पुढे जात आहे. विकासाचे दृष्टीने बाल घडत आहेत. परंतु यवतमाळ जिल्हयांतील शेतकऱ्यांची पशुसंगोपनाची पध्ती मात्र आधी होती तशीच (पारंपारीक) आहे. नेकम्या याच कारणाने पशुपालना करिता सर्व मुलभूत सुविधा उपलब्ध असूनही जिल्हयांत ँग्ध व्यवसाय वाढीस लागलेला नाही. यवतमाळ जिल्हा परिषदेने सुवर्ण महोत्सवी वर्षा निमित्त **पशुसंगोपन अभियान** जिल्हयांत राबविण्याचे ठरविले आहे. सार अभियानास शासनाचा कुढलाही निधी उपलब्ध नसला तरीही. पशुसंवर्धन विभागातील अधिकारी/कर्मचारी व जिल्हयांतील लोकप्रतिनिधी यांचे सहकार्याने सुधारित पशुसंगोपन पध्तीने जनजागरण करण्याचे प्रस्तावित आहे. या मध्ये मोजक्या मनुष्यबळामध्ये उत्पादन खर्च कमी करून जाणा नफा मिळविणे हे लक्ष ठेवण्यांत आलेले आहे. सार अभियानाची सुरुवात जिल्हयांतील सन्मा. महिला लोकप्रतिनिधीं पासून करण्याचे प्रस्तावित आहे.

सार अभियाना अंतर्गत पशुसंगोपनाच्या खालील बाबी समाविष्ट करण्यांत आलेल्या आहेत.

1. पशुसंगोपनामध्ये महिलांचा सहभाग
 2. वैरण विकास
 3. सुधारित गोठा (मुक्त संचार गोठा पध्तीत)
 4. पशुप्रजनन (गावठी गाई/म्हशींचे संकरीकरण करणे)
-
-

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

जिल्हा वार्षिक योजना अंतर्गत आर्थिक/भौतिक प्रगती अहवाल सन 2014-15

अ.क्र.	योजनेचे नांव	शिर्ष	तरतू 2014-15	खर्च 2014-15	लक्ष		साध्य	शेरा
					बाब	संख्या		
1	पुधाळ जनावरांचे गट वाटप	विघयो	25.52	25.52	2 पु.ज.गट	40	40	
		टिएसपी	11.00	11.00	2 पु.ज.गट	16	16	
		ओटीएसपी	1.52	11.52	2 पु.ज.गट	13	13	
2	शेळी गट वाटप	विघयो	10.77	10.77	10+1 शेळीगट	30	30	
		टिएसपी	11.18	11.18	10+1 शेळीगट	30	30	
		ओटीएसपी	7.87	7.87	10+1 शेळीगट	21	21	
3	पुधाळ जनावरांना खाद्य पुरवठा	विघयो	5.00	5.00	पुधाळ जनावरे	217	217	
		टिएसपी	3.91	3.91	पुधाळ जनावरे	140	140	
		ओटीएसपी	7.94	7.94	पुधाळ जनावरे	287	287	
4	शेतकऱ्यांचे क्षेत्रावर वैरण उत्पादनासाठी उत्तेजन	सामान्य	6.50	6.50	वैरण भुखंड	1083	1083	11000 किलो
		टिएसपी	1.00	1.00	वैरण भुखंड	166	166	
		ओटीएसपी	2.25	2.25	वैरण भुखंड	373	373	
5	पशुवैद्यकीय संस्थेचे बांधकाम	सामान्य	100.00	100.00	प.वै.संस्था	3	3	
		टिएसपी	44.83	44.83	प.वै.संस्था	3	3	

अ.क्र.	योजनेचे नांव	शिर्ष	तरतू 2014-15	खर्च 2014-15	लक्ष		साध्य	शेरा
					बाब	संख्या		
6	पशुवैद्यकीय संस्थांना औषधी पुरवठा	सामान्य	45.00	45.00	प.वै.संस्था	193	193	
		टिएसपी	21.50	21.50	प.वै.संस्था	38	38	
		ओटीएसपी	6.50	6.50	प.वै.संस्था	154	154	
7	एक िवशीय कुक्कुट पिलांचे वाटप	सामान्य योजना	6.50	6.50	100 पिलांचा गट	81	81	
8	तलंग गट वाटप	सामान्य	4.50	4.50	25+3 पक्षी गट	150	150	
9	कामधेनू ातक ग्राम योजना	सामान्य योजना	73.20	73.20	ातक गावे	48	48	
10	पशुवैद्यकीय संस्थांना शितपेटी पुरविणे	सामान्य योजना	4.50	4.50	शितपेटया (फ्रिज)	20	20	
	एकुण	सामान्य	240.20	240.20				
		विघयो	41.29	41.29				
		टिएसपी	93.40	93.40				
		ओटीएसपी	36.08	36.08				
		एकुण	410.97	410.97				

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

जिल्हा परिषद, सेस 2014-15 अंतर्गत राबविलेल्या विविध योजना

अ.क्र.	योजनेचे नांव	तरतू 2014-15	खर्च 2014-15	लक्ष		साध्य	शेरा
				बाब	संख्या		
1	गांव तेथे खोडा पुरविणे	3.00	0.00	खोडा (कठडा)	15	0	
2	झरी जामणी तालुक्यातील आर्थिक दृष्ट्या कमकुवत महिलांना शेळीचे गट पुरविणे	2.00	0.00	शेळी गट	5	0	
3	प्रसिध्दी व प्रचार योजना	2.50	2.00	प्रचार साहित्य	7000	7000	
4	पशुवैद्यकीय संस्थांचे बळकटीकरण	20.00	20.00	सापील खर्च	-	-	
5	आरंभ पशुपालक, अधिकारी, कर्मचारी यांना प्रोत्साहनपर पुरस्कार	2.00	2.00	पुरस्कार वितरण	16	16	
6	शेळी प्रजननासाठी उत्तम प्रतिचा बोकड वाटप.	16.00	15.50	बोकड	294	293	
7	तालुका स्तरावर पशुसंगोपन अभियान राबविणे.	8.00	3.60	कार्यक्रम	17	6	
	एकुण	53.50	43.10				

अ.क्र.	योजनेचे नांव	तरतू 2015-16	खर्च 2015-16	लक्ष		साध्य	शेरा
				बाब	संख्या		
8	जनावरांना पिण्याचे पाण्याकरिता हौ बांधकम करणे	15.00	0.00	हौ	20	0	
9	पशुवैद्यकीय वाखाण्याच्या इमारतीची ँरुस्ती	15.00	0.00	प.वै.संस्था	10	0	
	एकुण	97.00	0.00				

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

स्थानिक स्तरीय पशुवैद्यकीय संस्था मार्फत झालेले तांत्रिक कार्य, सन 2014-15

अ.क्र.	तपशिल	लक्ष	साध्य	टक्केवारी
1	औषधोपचार कार्य	658530	648155	98
2	खच्चीकरण कार्य	41203	39014	95
3	लसीकरण कार्य	2317880	2243907	97
4	गर्भतपासणी कार्य	121233	91609	76
5	वंधत्व तपासणी कार्य	60080	58640	98
6	शस्त्रक्रिया कार्य	44358	40821	92
7	कृत्रिम रेतन कार्य	52547	30098	57
8	कृ.रे.व्गारे सं./पे./सु.वासरे निर्माती	6684	6756	101
9	रोग निदान नमुने तपासणी	9000	9641	107
10	आयोजित कृति शिबीरे	0	0	0
11	वैरण बियाणे वाटप (किलो)	82860	44194	53
12	वैरण थोंबे वाटप	4497600	669840	15
13	सेवाशुल्क जमा (रुपये)	2977927	2966249	100

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

जिल्हा वार्षिक योजना अंतर्गत आर्थिक/भौतिक प्रगती अहवाल सन 2015-16

अ.क्र.	योजनेचे नांव	शिर्ष	तरतू 2015-16	खर्च 2015-16	लक्ष		साध्य	शेरा
					बाब	संख्या		
1	पुधाळ जनावरांचे गट वाटप	विघयो	25.52	25.52	2 पु.ज.गट	40	0	
		टिएसपी	14.19	14.19	2 पु.ज.गट	22	0	
		ओटीएसपी	11.90	11.90	2 पु.ज.गट	18	0	
2	शेळी गट वाटप	विघयो	10.77	0.00	10+1 शेळीगट	30	0	
		टिएसपी	13.00	0.00	10+1 शेळीगट	35	0	
		ओटीएसपी	7.65	0.00	10+1 शेळीगट	21	0	
3	पुधाळ जनावरांना खाद्य पुरवठा	विघयो	5.00	0.00	पुधाळ जनावरे	181	0	
		टिएसपी	3.91	0.00	पुधाळ जनावरे	22	0	
		ओटीएसपी	8.32	0.00	पुधाळ जनावरे	287	0	
4	शेतकऱ्यांचे क्षेत्रावर वैरण उत्पादनासाठी उत्तेजन	सामान्य	18.00	0.00	वैरण भुखंड	3000	0	
		टिएसपी	2.25	0.00	वैरण भुखंड	41	0	
		ओटीएसपी	1.50	0.00	वैरण भुखंड	250	0	
5	पशुवैद्यकीय संस्थेचे बांधकाम	सामान्य	100.00	0.00	प.वै.संस्था	2	0	
		टिएसपी	42.83	0.00	प.वै.संस्था	2	0	
		ओटीएसपी	0.50	0.00	प.वै.संस्था	0	0	

अ.क्र.	योजनेचे नांव	शिर्ष	तरतू 2015-16	खर्च 2015-16	लक्ष		साध्य	शेरा
					बाब	संख्या		
6	पशुवैद्यकीय संस्थांना औषधी पुरवठा	सामान्य	48.00	0.00	प.वै.संस्था	193	0	
		टिएसपी	23.90	0.00	प.वै.संस्था	32	0	
		ओटीएसपी	12.87	0.00	प.वै.संस्था	154	0	
7	एक िवशीय कुक्कुट पिलांचे वाटप	सामान्य	6.50	0.00	100 पिलांचा गट	81	0	
8	तलंग गट वाटप	सामान्य	4.50	0.00	25+3 पक्षी गट	150	0	
9	कामधेनू ातक ग्राम योजना	सामान्य	45.75	0.00	ातक गावे	30	0	
10	पशुवैद्यकीय संस्थांना शितपेटया पुरविणे	सामान्य	4.50	0.00	प.वै.संस्था	20	0	--
11	प.वै.संस्थेची स्थापना	सामान्य	1.00	0.00	प.वै.संस्था	1	0	अल्प तरतू
12	प.वै.संस्थेचा ार्जावाढ	सामान्य	1.00	0.00	प.वै.संस्था	1	0	अल्प तरतू
	एकुण	सामान्य	229.95	0.00				
		विधयो	41.29	0.00				
		टिएसपी	100.08	0.00				
		ओटीएसपी	45.98	0.00				
		एकुण	416.60	0.00				

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

जिल्हा परिषद,सेस 2015-16 अंतर्गत राबविण्यांत येणा-या विविध योजना

अ.क्र.	योजनेचे नांव	तरतू 2015-16	खर्च 2015-16	लक्ष		साध्य	शेरा
				बाब	संख्या		
1	गांव तेथे खोडा पुरविणे	10.00	10.00	खोडा (कठडा)	50	102	
2	झरी जामणी तालुक्यातील आर्थिक दृष्ट्या कमकुवत महिलांना शेळीचे गट पुरविणे	2.00	0.00	शेळी गट	5	0	
3	प्रसिध्दी व प्रचार योजना	3.00	3.00	प्रचार साहित्य	10000	12000	
4	पशुवैद्यकीय संस्थांचे बळकटीकरण	25.00	25.00	प.वै.संस्था	193	193	
5	आर्ष पशुपालक,अधिकारी, कर्मचारी यांना प्रोत्साहनपर पुरस्कार	2.00	1.94	पुरस्कार वितरण	16	16	
6	शेळी प्रजननासाठी उत्तम प्रतिचा बोकड वाटप.	16.00	14.06	बोकड	294	259	
7	तालुका स्तरावर पशुसंगोपन अभियान राबविणे.	10.00	9.96	कार्यक्रम	17	17	

अ.क्र.	योजनेचे नांव	तरतू 2015-16	खर्च 2015-16	लक्ष		साध्य	शेरा
				बाब	संख्या		
8	जनावरांना पिण्याचे पाण्याकरिता हौ बांधकम करणे	15.00	15.00	हौ	20	45	
9	पशुवैद्यकीय वाखाण्याच्या इमारतींची ँरुस्ती	15.00	15.00	प.वै.संस्था	10	9	
	एकुण	97.00	93.96				

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

स्थानिक स्तरीय प.वै. संस्था मार्फत झालेले तांत्रिक कार्य, सन 2015-16

अ.क्र.	तपशिल	लक्ष	साध्य	टक्केवारी
1	औषधोपचार कार्य	658528	626521	95
2	खच्चीकरण कार्य	42915	40296	94
3	लसीकरण कार्य	2468300	1928961	78
4	गर्भतपासणी कार्य	256340	92866	36
5	बंधत्व तपासणी कार्य	64504	53886	84
6	शस्त्रक्रिया कार्य	20375	35901	176
7	कृत्रिम रेतन कार्य	173700	35200	20
8	कृ.रे.व्गारे सं./पे./सु.वासरे निर्मीती	7660	8075	105
9	रोग निदान नमुने तपासणी	10605	8530	80
10	आयोजित कृति शिबीरे	1195	822	69
11	वैरण बियाणे वाटप (किलो)	60000	9701	16
12	वैरण थॉंबे वाटप	800000	660500	83
13	सेवाशुल्क जमा (रुपये)	2977927	3304796	111

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

जिल्हा वार्षिक योजना अंतर्गत आर्थिक/भौतिक प्रगती अहवाल सन 2016-17

अ.क्र.	योजनेचे नांव	शिर्ष	तरतू 2016-17	खर्च 2016-17	लक्ष		साध्य	शेरा
					बाब	संख्या		
1	पुधाळ जनावरांचे गट वाटप	विघयो	25.52	25.52	2 पु.ज.गट	40	40	
		टिएसपी	12.73	11.48	2 पु.ज.गट	18	18	
		ओटीएसपी	9.91	9.57	2 पु.ज.गट	15	15	
2	शेळी गट वाटप	विघयो	300.00	300.00	10+1 शेळीगट	836	836	
		टिएसपी	12.50	10.50	10+1 शेळीगट	34	34	
		ओटीएसपी	9.63	9.33	10+1 शेळीगट	26	26	
3	पुधाळ जनावरांना खाद्य पुरवठा	विघयो	5.00	4.97	पुधाळ जनावरे	210	210	
		टिएसपी	4.00	3.90	पुधाळ जनावरे	97	97	
		ओटीएसपी	7.79	4.78	पुधाळ जनावरे	156	156	
4	शेतकऱ्यांचे क्षेत्रावर वैरण उत्पादनासाठी उत्तेजन	सामान्य	20.00	20.00	वैरण भुखंड	3333	3333	
		टिएसपी	1.00	1.00	वैरण भुखंड	166	166	
		ओटीएसपी	0.75	0.75	वैरण भुखंड	125	125	
5	पशुवैद्यकीय संस्थेचे बांधकाम	सामान्य	100.00	100.00	प.वै.संस्था	4	4	
		टिएसपी	66.00	66.00	प.वै.संस्था	2	2	
		ओटीएसपी	0	0	प.वै.संस्था	0	0	

अ.क्र.	योजनेचे नांव	शिर्ष	तरतू 2016-17	खर्च 2016-17	लक्ष		साध्य	शेरा
					बाब	संख्या		
6	पशुवैद्यकीय संस्थांना औषधी पुरवठा	सामान्य	48.00	48.00	प.वै.संस्था	193	193	
		टिएसपी	21.50	21.50	प.वै.संस्था	38	38	
		ओटीएसपी	12.32	12.32	प.वै.संस्था	150	150	
7	एक िवशीय कुक्कुट पिलांचे वाटप	सामान्य	6.50	6.48	100 पिलांचा गट	81	81	
8	तलंग गट वाटप	सामान्य	4.50	4.50	25+3 पक्षी गट	150	150	
9	कामधेनू ातक ग्राम योजना	सामान्य	45.75	45.75	ातक गावे	30	30	
10	पशुवैद्यकीय संस्थांना शितपेटया पुरविणे	सामान्य	5.00	5.00	प.वै.संस्था	30	30	--
एकुण		सामान्य	231.75	229.73				
		विघयो	330.52	330.49				
		टिएसपी	78.73	77.09				
		ओटीएसपी	40.40	39.75				
		एकुण	681.40	677.06				

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

जिल्हा परिषद,सेस 2016-17 अंतर्गत राबविण्यांत येणा-या विविध योजना

अ.क्र.	योजनेचे नांव	तरतू 2016-17	खर्च 2016-17	लक्ष		साध्य	शेरा
				बाब	संख्या		
1	गांव तेथे खोडा पुरविणे	20.00	20.00	खोडा (कठडा)	200	204	
3	प्रसिध्दी व प्रचार योजना	3.00	0.00	प्रचार साहित्य	0	0	
4	पशुवैद्यकीय संस्थांचे बळकटीकरण	25.00	25.00	प.वै.संस्था	192	192	आवश्यकतेनुसार खर्च करण्यांत आला
5	आपार्श पशुपालक,अधिकारी, कर्मचारी यांना प्रोत्साहनपर पुरस्कार	2.00	0.00	पुरस्कार वितरण	0	0	आचार संहितेमुळे आपार्श पशुपालकांची निवड होऊ शकली नाही
6	शेळी प्रजननासाठी उत्तम प्रतिचा बोकड वाटप.	0.00	0.00	बोकड	0	0	
7	पशुसंगोपन अभियान राबविणे.	3.00	0.00	कार्यक्रम	0	0	आचार संहितेमुळे कार्यक्रम नाही

अ.क्र.	योजनेचे नांव	तरतू 2016-17	खर्च 2016-17	लक्ष		साध्य	शेरा
				बाब	संख्या		
8	जनावरांना पिण्याचे पाण्याकरिता हौ बांधकम करणे	20.00	20.00	हौ	60	60	
9	पशुवैद्यकीय वाखाण्याच्या इमारतींची ँरुस्ती	15.00	15.00	प.वै.संस्था	7	14	
	एकुण						

पशुसंवर्धन विभाग, जि.प.यवतमाळ

स्थानिक स्तरीय प.वै. संस्था मार्फत झालेले तांत्रिक कार्य, सन 2016-17

अ.क्र.	तपशिल	लक्ष	साध्य	टक्केवारी
1	औषधोपचार कार्य	724381	682407	94
2	खच्चीकरण कार्य	47207	42806	91
3	लसीकरण कार्य	2715133	1814064	67
4	गर्भतपासणी कार्य	281976	137546	49
5	बंधत्व तपासणी कार्य	70957	68435	96
6	शस्त्रक्रिया कार्य	22413	29625	100
7	कृत्रिम रेतन कार्य	173700	35090	18
8	कृ.रे.व्गारे सं./पे./सु.वासरे निर्मीती	44209	10044	23
9	रोग निदान नमुने तपासणी	11667	10642	91
10	आयोजित कृति शिबीरे	2750	3251	100
11	वैरण बियाणे वाटप (किलो)	66000	3649	6
12	वैरण थोंबे वाटप	880000	346400	39
13	सेवाशुल्क जमा (रुपये)	3275719	3907553	100

पशुवैद्यकीय दवाखाण्याचे कामकाजाच्या वेळा

- फेब्रुवारी ते सप्टेंबर :- (सोमवार ते शुक्रवार)
सकाळी 7 ते 12 व पुपारी 4 ते 6

(शनिवार)
सकाळी 7 ते 12
- आक्टोबर ते जानेवारी :- (सोमवार ते शुक्रवार)
सकाळी 8 ते 1 व पुपारी 3 ते 5

(शनिवार)
सकाळी 8 ते 1

(टिप :- प्रत्येक रविवार व सार्वजनिक सुटीचे दिवशी दवाखाना बंद राहिल.)

पशुवैद्यकीय दवाखाण्यांमध्ये आकारण्यांत येणारे सेवाशुल्क

अ.क्र.	बाब		सेवाशुल्क ₹
1	क्ष-किरण तपासणी फी-	लहान जनावरे (कुत्रे/मांजरे)	रु. 40 प्रति जनावर
		मोठी जनावरे	रु. 50 प्रति जनावर (रु. 25 प्रति जनावर BPL करिता)
2	कुक्कुट प्रशिक्षण शुल्क	15 णिवस कालावधी	रु. 100 प्रति प्रशिक्षणार्थी
		1 महिना कालावधी	रु. 200 प्रति प्रशिक्षणार्थी
		6 महिने कालावधी	रु. 500 प्रति प्रशिक्षणार्थी
3	पशुश्वास्थ विषयक सेवा 1.पशुरुग्ण विभाग (केस पेपर शुल्क)	अ. उपचार	रु. 1/- प्रति जनावर
		ब. खच्चीकरण	रु. 1/- प्रति जनावर
		क. शस्त्राक्रिया (लहान व मोठया)	रु. 1/- प्रति जनावर
4	शस्त्राक्रिया शस्त्राक्रिया (लहान)	अ. कुत्रे व मांजरे	रु. 20/- प्रति प्राणी
		ब. मोठी जनावरे(खच्चीकरण वगळून)	रु. 10/- प्रति जनावर
		क. वासरे/शेळी/मेंढी व इतर	रु. 05/- प्रति जनावर
	शस्त्राक्रिया (मोठया)	अ. कुत्रे व मांजरे	रु. 50/- प्रति प्राणी
		ब. मोठी जनावरे(खच्चीकरण वगळून)	रु. 50/- प्रति जनावर, रु. 25/- (BPL करिता)
		क. वासरे/शेळी/मेंढी व इतर	रु. 20/- प्रति जनावर, रु. 10/- (BPL करिता)
5	कृत्रिम रेतन व अनुषंगीक सेवा	अ. कृत्रिम रेतन	रु. 40/- प्रति रेतन
		ब. गर्भधारणा तपासणी (कृ.रे.व्यतिरिक्त)	रु. 03/- प्रति जनावर
		क. गाई/म्हशीतील वंधत्व	रु. 03/- प्रति जनावर

अ.क्र.	बाब		सेवाशुल्क ₹
6	रोग प्रतिबंधक लसीकरण	लहान व मोठी जनावरे	रु. 01/- प्रतिलस,प्रति जनावर
		कोंबडया	रु. 0.10 प्रति पक्षी
7	आरोग्य व शवविच्छेदन तपासणी	अ.आरोग्य पाखले	
		मोठी जनावरे	रु. 10/- प्रति जनावर
		लहान जनावर	रु. 05/- प्रति जनावर
		ब.शवविच्छेदन	
		लहान/मोठी जनावरे	रु. 50/- प्रति जनावर
		कुक्कुट पक्षी	रु. 05/- प्रति पक्षी
8	प्रयोगशाळा तपासणी	अ.रोग नमुने तपासणी	
		1. रक्त तपासणी (DLC)	रु. 01/- प्रति नमुना
		2.हिमोग्लोबीन तपासणी	रु. 01/- प्रति नमुना
		3.RBC काऊंट	रु. 01/- प्रति नमुना
		4.WBC काऊंट	रु. 01/- प्रति नमुना
		5.रक्त काचपट्टी	रु. 02/- प्रति नमुना
		6.शेण नमुने	रु. 0.50 प्रति नमुना
		7.मुत्र नमुने	रु. 0.50 प्रति नमुना
		8.स्किन स्क्रिपिंग	रु. 01/- प्रति नमुना
		9.इतर	रु. 01/- प्रति नमुना
		ब. उति नमुने तपासणी	रु. 05/- प्रति नमुना
		क.नमुण्यांची विष बाधा तपासणी(पाणी,खाद्य व व्हीसेरा इ.)	रु. 05/- प्रति नमुना
		ड. पृथ नमुने तपासणी	रु. 50/- प्रति नमुना
		इ.रक्त नमुने	रु. 50/- प्रति नमुना

